

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата філософських наук, доцента Александрової М. В.
на дисертацію Савченко В. Г. «Культурологічні аспекти практик
handmade як форм декоративно-ужиткового мистецтва»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 034 – Культурологія,
галузь знань – 03 Гуманітарні науки**

Актуальність теми дисертаційної роботи. Дисертаційне дослідження Савченко В. Г. присвячене одній з непростих тем для сучасної культурології – осягненню культурологічного потенціалу декоративно-ужиткового мистецтва і зокрема, стану його розвитку у теперішній час. Глобалізаційні, політичні, економічні, науково-технічні, соціальні зміни на межі ХХ –ХХІ ст. призвели до появи практик handmade. Спираючись на останні інформаційні технології, розповсюдження інтернету, означені практики стрімко поширюються. До цього часу не було подібної комплексної культурологічної розвідки щодо такого цікавого синтетичного явища.

Важливо відзначити складність осягнення представленої проблематики завдяки міждисциплінарному характеру окреслених позицій. Перетин культурологічних, мистецтвознавчих, соціологічних, економічних, психологічних, прикладних напрямів вивчення теми дає змогу досліджувати її у різних наукових галузях, але авторка зосереджує свою увагу саме на побудові культурологічної архітекtonіки роботи.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, результатів і висновків дисертації досягнуто коректністю постановки мсти і завдань дослідження, потужною науково-теоретичною базою та достатністю емпіричних даних. Застосування культурологічного підходу та розгалуженої методологічної бази, дало змогу системно вивчити об'єкт та предмет дослідження та розкрити соціокультурну сутність практик handmade.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у концептуалізації практики handmade як соціально-культурного явища кінця XX – поч. XXI ст.

Концепція дослідження спирається на певну парадигмальну основу, що представлена наступними положеннями: 1) практика handmade є новітньою формою побутування декоративно-ужиткового мистецтва; 2) умовами прояву означеної практики в європейському локусі виступають високий рівень урбанізації, застосування інформаційних технологій, «суспільство споживання», «суспільство вражень», які призводять до зміни стилів життя; 3) практика handmade є багаторівневою культурною системою, що поєднує між собою декоративно-ужиткове мистецтво, хобі і ремесло.

Практичне значення дослідження. Здобувачка відстоює свою позицію з приводу представленої проблеми, протягом тривалого періоду займається її вивченням і безпосередньо знайома з багатьма означеними практиками. І завдяки цьому, дисертація має велику кількість можливостей саме практичної реалізації її положень.

Наукова концепція і висновки даної розвідки можуть бути підґрунтям для подальшого досягнення науково-теоретичних та науково-методичних питань, пов'язаних з розробкою культурологічного дискурсу сучасного світового й українського декоративно-ужиткового мистецтва. Матеріали дослідження можливо використовувати при практичній реалізації як сучасних арт-проектів, так і при організації та поточній роботі шкіл та гуртків, спрямованих на вивчення історії мистецтва.

Повнота викладеного матеріалу в наукових публікаціях. Виклад основних результатів дослідження представлено в 6 одноосібних публікаціях, серед яких 3 статті у наукових виданнях, що включено до переліку наукових фахових видань України, 3 – тези доповідей на наукових конференціях, що є достатнім.

Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим кваліфікаційним вимогам щодо оформлення.

Структурованість дисертації, логіка викладення матеріалу, мова написання тексту виявляє високий рівень професійної обізнаності дослідниці.

Структурно робота представлена вступом, трьома розділами і висновками.

У вступі обґрунтовано актуальність та своєчасність обраної теми, наведено її зв'язок з науковими темами та програмами, визначено наукову новизну та практичне значення дисертації.

У розділі 1 «Практика handmade як форма декоративно-ужиткового мистецтва: теоретико-методологічні засади вивчення» розкривається ретроспектива наукового осмислення декоративно-ужиткового мистецтва, формується методологія дослідження, окреслюється специфіка культурологічного аналізу заявленої теми. Дослідниця розглядає мистецтво і декоративно-ужиткове мистецтво як культурні практики, що надає можливості культурологічними засобами вивчати саме явище handmade. До вивчення береться європейський локус з урахуванням специфіки його хронотопів. Особливу увагу у цьому сенсі науковиця приділяє саме повсякденності як тотальному топосу розгортання практик handmade.

Розділ 2 «Трансформація декоративно-ужиткового мистецтва у просторово-часовому полі культури» присвячений виникненню і функціональності декоративно-ужиткового мистецтва, простеженню в історичній ретроспективі його культурної рецепції. Культурологічний потенціал дослідження дозволяє проявити інформаційні, семантичні, моральні, естетичні параметри практик handmade.

У розділі 3 «Особливості функціонування практики handmade у контексті соціокультурного середовища» представлені соціокультурний і історичний контексти появи означеної практики. Здобувачка розглядає структуру, функціональні можливості практики handmade і її відповідність сучасному способу життя.

У загальних висновках представлені основні результати дослідження. Поставлена в даній розвідці мета та завдання були досягнуті.

Список використаних джерел містить ґрунтовний перелік наукових праць, присвячених всебічному дослідженню мистецтва загалом та декоративно-ужиткового мистецтва зокрема (214 позицій), які стали науково-теоретичною базою даної розвідки.

Представлені додатки демонструють зміни в традиційному декоративно-ужитковому мистецтві під впливом сучасного суспільства.

Таким чином, дисертація Савченко В. Г. «Культурологічні аспекти практик handmade як форм декоративно-ужиткового мистецтва», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 034 Культурологія, повністю відповідає вимогам МОН щодо кваліфікаційних праць певного рівня, зокрема Наказу Міністерства освіти та науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року №40 (з наступними змінами) та пп. 5-7 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022 р.) і може бути допущена до захисту.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Звіт перевірки тексту дисертації на унікальність за допомогою антиплагіатної системи StrikePlagiarism засвідчив відсутність плагіату та високий рівень унікальності тексту. Особисте ознайомлення та аналіз тексту підтверджує відсутність у пропонованому дослідженні порушень принципів академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. Розділ 2 містить характеристики різних історико-культурних епох від давнини до сучасності. Особливості побутування в них складових хендмейду – ремесла та хобі – розкриті не в повній мірі.

2. У розділі 3 не запропоновано типологію багатоманіття практик handmade, що було б доцільним.

3. Додатки до дисертації змістовно відокремлені від самого тексту дослідження.

Загальний висновок. Дисертація Савченко В. Г. «Культурологічні аспекти практик handmade як форм декоративно-ужиткового мистецтва», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 034 Культурологія, є самостійною, цілісною і завершеною науковою працею, що присвячена актуальній темі дослідження. Виходячи зі змісту дисертації і публікацій здобувачки за обраною темою є всі підстави зробити висновок, що дисертація Савченко В. Г. «Культурологічні аспекти практик handmade як форм декоративно-ужиткового мистецтва» рекомендується до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді, а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 034 Культурологія.

Кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри культурології
Харківської державної академії
культури

Марина АЛЕКСАНДРОВА

